

Nye skilsmiseregler

Mange oplever chikane i samværsager med højt konfliktniveau



”Der er en masse følelser i klemme. Den ene part kan have svært ved at se den andens kvaliteter som forælder, når vedkommende føler, at den anden har været en dårlig partner – og omvendt,” siger familiesociolog Karen Margrethe Dahl. Foto: Werner Heiber/Panthermedia/Ritzau Scanpix

27. september 2019, kl. 0:00
Af Julie Høgholm

Selvom der nu er gået et halvt år, siden et nyt familieretligt system trådte i kraft, mærker de familieorganisationer, der hører om samværsagerne til daglig, kun en beskedent forbedring. Mange forældre oplever stadig, at den ene forælder chikanerer den anden forælders samvær med deres fælles barn

Det sker dagligt, at Foreningen Far får henvendelser fra forældre, der har været udsat for såkaldt samværschikane af deres ekspartner. Den anden forælder kan have sået tvivl om vedkommendes evner som forælder til myndighederne eller ligefrem anklaget forælderen for vold eller misbrug.

”Vi ser desværre både mødre og fædre, der udøver chikane. I de sager, hvor bopælsforælderen bevidst forsøger at højne konfliktniveauet for egen vindings skyld, bliver vi ofte nødt til at råde samværsforælderen – som i størstedelen af tilfældene er fædrene – til at lægge sig fladt ned. Risikoen er nemlig, at det er samværsforælderen, der ryger ud af barnets liv, fordi lovgivningen tilgodeser bopælsforælderen,” siger Jesper Lohse, landsformand i Foreningen Far.

Og hvis man først har mistet kontakten til sit barn, bliver det ifølge landsformanden vanskeligere at få ret til at få den igen, jo længere tid, der går.

”Noget af det værste, man som forælder kan opleve, er, at man ikke har mulighed for eller ret til at se sit eget barn, selvom man har både lysten og evnerne dertil,” siger Jesper Lohse, der endnu ikke har set de store effekter af det nye familieretlige system fra den 1. april 2019, fordi systemet ifølge ham stadig er alt for presset.

I det nye system, der blandt andet havde til hensigt at forbedre behandlingen af konfliktsager, er Statsforvaltningen erstattet af Familieretshuset og Familieretten. I Familieretshuset, der screener sagerne, er der tre forskellige døre for forældrene at træde ind ad. En grøn, en gul og en rød. Grønne sager er de enkle sager, hvor parterne er enige og bare skal have hjælp til at registrere eller godkende samværsaftalen. Går man ind ad den gule dør, er der en forventning om, at parterne – efter rådgivning og konfliktløsning i Familieretshuset – selv kan nå frem til en løsning på deres uenighed. De røde sager er komplekse med store konflikter og andre risikofaktorer, der gør børnene særligt udsatte. De begynder i Familieretshuset, hvor forældrene møder børnesagkyndige og jurister, men afgøres i Familieretten. Omkring 7000 ud af knap 100.000 sager årligt forventes at tilhøre den røde kategori.

Også hos Mødrehjælpen oplever man, at det nye system har svært ved at følge med. For selvom der er gode intentioner med de nye tiltag, taler socialrådgiver hos Mødrehjælpens telefonrådgivning Nanna Boysen jævnligt med forældre, der føler sig udsat for chikane.

”En lang sagsbehandlingstid giver grobund for, at man kan ’spekulere i’, at chikane betaler sig, fordi man så i retten lægger vægt på, hvor barnet sidst har haft bopæl,” siger Nanna Boysen.

Selvom Mødrehjælpen altid advarer kraftigt imod at gøre brug af samarbejds- eller samværschikane, hvis forælderen i den anden ende af røret foreslår det, fristes nogle forældre alligevel til at gøre brug af den løsning. Enten fordi de selv kan have svært ved at give afkald på barnet og bekymrer sig unødvendigt, eller fordi de med mere overlæg vil forhindre den anden part i at have samvær. I nogle sager kan det være svært at skelne.

”Forestil dig,” siger Nanna Boysen, ”at det er en mor, der ikke vil aflevere et barn til en far. Hun anklager ham måske for at have et misbrug, selvom det ikke er tilfældet. Så vil man altid skulle høre hende og undersøge sagen, fordi man selvfølgelig skal sikre barnets tarv. Og

hvis hun så kan begrunde sine bekymringer med, at barnet græder og klynger sig mere intenst ind til hende, når barnet har haft samvær med faderen, så er Familieretten forpligtet til at skulle undersøge det nærmere. Selvom anklagen ikke passer, vil der på den måde gå længere tid, før faderen ser barnet igen.”

Familiesociolog Karen Margrethe Dahl, der er senioranalytiker ved VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, har lavet flere undersøgelser af, hvad der ligger til grund for forældrenes stridigheder.

”Der er en masse følelser i klemme. Den ene part kan have svært ved at se den andens kvaliteter som forælder, når vedkommende føler, at den anden har været en dårlig partner – og omvendt. De er måske heller ikke enige om, hvad deres barn har behov for. De følelser kan mere eller mindre bevidst udforme sig som chikane,” siger Karen Margrethe Dahl, der for øjeblikket undersøger, hvilken betydning reformen af det familieretlige system får for de højkonfliktsager, der ender i retten.

Hos Familieretshuset har man ikke haft mulighed for at deltage i et interview, men kontorchef for familieret Kirsten Rosenkilde Olsen bekræfter i en e-mail, at de altid undersøger sagen, når der er oplysninger om vold eller misbrug for at sikre, at sagen ender med den aftale eller afgørelse, der er bedst for barnet. Hun skriver:

”Der er selvfølgelig sager, hvor der er et meget højt konfliktniveau, og den ene forælder forsøger at så tvivl om den andens forældreevne. Det sker dog sjældent. Vores oplevelse i Familieretshuset er, at når en forælder oplyser om risikofaktorer – for eksempel vold eller misbrug – så er der i langt de fleste tilfælde tale om en reel bekymring for barnet.”